

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1931

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",—ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ, 8^Α
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ. Δ. της Κ. Π. Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Τὸ Δεμασενθίριον

ΠΕΡΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ Δημοσθένης Δημακόπουλος

Ἄθόρυβα, ὅπως πέρασε ὅλη του τὴ ζωὴ, ἔτσι καὶ μᾶς ἀφήκε γιὰ πάντα ἕνας σεμνὸς καὶ εὐγενικὸς ἄνθρωπος καὶ ἕνας ἀριστοκρατικὸς ποιητής: ὁ Δημοσθένης Δημακόπουλος. Κανένας φίλος, κανένας γνώριμος, κανένας «συναδέλφος» δὲ βρέθηκε νὰ γράψῃ δυὸ λόγια γιὰ τὸν τόσο πρόωρο— καὶ τόσο αἰφνίδιο!— θάνατό του, νὰ ρίξῃ λίγα λουλούδια στὸν νεκρὸ τάφο του. Μὰ ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν γνωρίσει τὴν καλωσύνη, τὴν εὐγένεια, τὸν ἴσιο καὶ ἀκέραιο χαρακτήρα του, τὴ σπάνια καλλιτεχνικὴ του εὐαισθησία ποὺ τὸν ἔκαμνε ν' ἀποστρέφεται ὅλες τὶς εὐκολες φιλολογικὰς ἐπιτυχίαις, τὶς «ἀγοραῖες», λυπήθησαν ἀληθινὰ ποὺ ἔφυγε ἔτσι γλήγορα ἀνάμεσά του ἕνας τόσο ἐκλεκτὸς ἄνθρωπος.

Ὁ Δημακόπουλος ἀνῆκε στὴ γενεὰ τοῦ Λαπαθιώτη, τοῦ Βάρναλη, τοῦ Οὐράνη· τοὺς πρώτους του στίχους—δὲν ἔγραψε παρὰ μόνον στίχους—τοὺς δημοσίευσε στὰ «Παναθηναῖα» ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια. Στὸ ἴδιο περιοδικὸ δημοσίευσε καὶ ἀργότερα λίγα ποιήματα, νοσταλγικά, θλιμμένα καὶ ποὺ θύμιζαν τὴν πικρὴ καὶ καρτερικὴ διάθεση τῶν «Στροφῶν». Αὐτὴ ἦταν ὅλη του περίπου ἡ παραγωγή.

Μὰ μ' ὅλη τὴν ἀγάπη ποὺ εἶχε στὴν ποίησιν, ὁ Δημακόπουλος ἔμεινε πάντα σὰν ἔξω καὶ μακριὰ ἀπ' τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους· τοὺς ἀπέφυγε ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία, ἢ φοβόταν μήπως ἢ ἐπαφῇ μὲ τοὺς «συναδέλφους» φθειρῇ κατὶ ποῦ ἤθελε νὰ τὸ διατηρήσῃ ἀγνὸ μέσα του; Ποιὸς ξέροι! Πάντως ἔζησε μοναχικὸς, ἀποτραβηγμένος, ἀπασχολημένος ἀποκλειστικὰ μὲ τὴν βιογραφικὴν ἐργασίαν του, τὴ διεύθυνσιν τοῦ ξηνοδοχείου «Ἐρμῆς» τοὺς τελευταίους του στίχους—μεταφράσεις μερικῶν «Στροφῶν» τοῦ Μωραΐου, καὶ λίγους πρωτότυπους—τοὺς δημοσίευσε, ἐδῶ καὶ ἔξη-ἑπτὰ χρόνια, στὸ περιοδικὸ «Μαῦρος Γάτος». Εἶχαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἴδιαν διάθεσιν ποὺ συναντοῦμε καὶ σ' ὄλους τοὺς προηγούμενους στίχους του, καὶ τὴν ἴδιαν ἀπέριτη καὶ συγκρατημένη μορφή· τὰ δύο αὐτὰ ὀχιάστιχα εἶναι ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικώτερα τοῦ Δημακοπούλου:

ΡΥΘΜΟΙ

Ὁλόχαρα κυμάτιζαν τὰ στάχνα στὸν ἀγρό,
καθὼς περνοῦσε ἀπάνω τους χαϊδευτικὰ τ' ἀγέρι,
μὰ τώρα ἀλύπητα στὴ γῆ κάτου τὰ ρίχνει ἀ-
[στραφτερό
δρεπᾶνι ἀκούραστο, γοργό, στοῦ θεριστῆ τὸ χέρι.

Ὁ θλιβερὸς χρωστήρας σου, θάνατε, τόσην
[ὁμορφιά
μὲ πένθος μεγαλόπρεπο δὲ χάραξεν ἀκόμα·
μὰ τέτοια ὀλόχρυσον καὶ ἀπλή, στοῦ ἡλίου τὴ
[δύση, ζωγραφιά,
στάχνα ξανθὰ, ὅπως γέρνετε, στερνὴ φορὰ, στὸ
[χῶμα.

* * *

Στοῦ ἡλίου τὴ δύση, ἀμέρινα τὸ λογισμό μου
στὴ δροσερῇ σου ἀγκάλῃ [ἀργοπλανῶ
καὶ στὰ πελώρια δέντρα σου, ποῦ ἀκούραστα,
τοὺς ἴσκιους πλέκουν πάλι, [δάσος πυκνόν,

τὴν ὥρα ποῦ τὴν ἀπειρῇ καὶ θεῖα γαλήνῃ σου
βαθιά ἡ ψυχὴ νὰ κλείσῃ [ποθεῖ,
καί, ὡς μιὰ σκιά, στὴν πράσινη χλόῃ σου ἐπάνω
καὶ ἡ νύχτα νὰ τὴν σβήσῃ. [ν' ἀπλωθῇ

Π.

Σχολεῖον Ἐργασίας

Στὰ 101, 104, 108 καὶ 109 τεύχη τῆς «Νέας Ἐστίας» γράψανε πολλοὶ γιὰ τὴν παιδαγωγικὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ «Σχολεῖου Ἐργασίας». Λαμβάνω ἀφορμὴν νὰ γράψω τὶς λίγες αὐτὲς γραμμὰς ἀπὸ τὶς ἀντιλήψεις τοῦ κ. Κώστα Λαζαροῦ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴν του στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖον. Θὰ προσθέσω ἀκόμα δυὸ λόγια, ποὺ τὰ θεωρῶ ἀπαραίτητα, γιὰ τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖον.

Ἀπὸ τὰ παλαιὰ χρόνια, ἡ ἀνθρωπότητα ἀσχολήθηκε μὲ τὴ μόρφωσιν καὶ τὴν ἀγωγήν τοῦ παιδιοῦ. Τὸ παιδί ὅμως σὰν πρόβλημα, τώρα τελευταῖα τὸ ζήτησαν καὶ τῶβαλαν στὸν κύκλον τῶν πειραματικῶν ἐπιστημῶν.

Ὡς τώρα, τὸ κέντρο τοῦ βάρους ἦταν βαλμένο στὴν ὕλη. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ὅμως, ποῦ ἡ παιδολογία ζήτησε τὸ παιδί σὰν πρόβλημα καὶ πειραματικὰ παρακολούθησε τὴ σωματικὴ καὶ ψυχικὴ του ἐξέλιξιν, ἡ ἐπιστήμη τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς διδασκαλίας πλουτίστηκε μὲ νέες ἀπόψεις.

Αὐτὲς ἄλλαξαν τὶς μεθόδους καὶ τὴν στάσιν τοῦ δασκάλου ἀπέναντι στοῦ παιδίου. Ἔτσι, τώρα τελευταῖα, ἡ παιδαγωγικὴ κοίταξε τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ πρώτα, καὶ προσπαθεῖ ν' ἀναπτύξῃ τὴν ψυχὴν τῆς ἀτομικότητος αὐτῆς σὲ μιὰ προσωπικότητα· καὶ ὕστερα, τὴν ὕλη. Ἀπ' ἐδῶ ξεκινάει ἡ ἀρχὴ τοῦ «Σχολεῖου Ἐργασίας» καὶ ἡ «ἐλευθέρων ἐνεργειῶν ἢ ἐλευθέρων πνευματικῶν ἐργασιῶν».

Τὸ «Σχολεῖον Ἐργασίας» δὲ θέλει ν' ἀναπτύξῃ μονάχα τὴ μνήμην καὶ τὴν προσοχὴν τοῦ

παιδιοῦ — ὅπως ἐσφαλμένα ὡς σήμερα γινόταν. Θέλει ν' ἀναπτύξη ὅλες τὶς δημιουργικὰς δυνάμεις τοῦ παιδιοῦ ποὺ χρειάζονται γιὰ ν' ἀναπτυχθῆ κ' ἐξελιχθῆ. Μ' ἄλλα λόγια, θ' ἀναπτύξη ὅλη τὴν παιδικὴν προσωπικότητα.

Τὸ καινούργιο σχολεῖο ζητάει τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῆς ὄλης τοῦ δασκάλου καὶ δὲν πιστεύει πῶς ἡ μόρφωση εἶναι μιὰ ἀπλή καὶ ξηρὴ ἀποθησαύριση γνώσεων, ἀλλὰ πῶς μόρφωση εἶναι ἡ διέκπλαση τοῦ ἐσωτερικοῦ ψυχικοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἴδιαν τὴ δύναμιν τοῦ παιδιοῦ, ποὺ λειτουργεῖ κατὰ ὀργανικοὺς Νόμους. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐλευθέρων ἐνέργειαν θεωρεῖται σήμερα παιδαγωγικὸ ἀξίωμα.

Αὐτὴν τὴν αὐτενέργειαν τοῦ παιδιοῦ μὲ τὸ δίχτυ τῶν πλαστικῶν ψυχικῶν του δυνάμεων θέλει νὰ θέσῃ σὲ κίνησιν τὸ σημερινὸ σχολεῖο καὶ νὰ τὸ λευτερώσῃ ἀπὸ τὶς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις. Εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη ν' ἀναπτύξη ὄχι τὸ ἐγωιστικὸ συναίσθημα, ἀλλὰ τὸ κοινωνιστικόν, πλάττοντὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν δυνάμεων, ποὺ εἶναι ἀναγκαῖες γιὰ τὴ ζωὴ.

Ἀπαραίτητες προϋποθέσεις εἶναι : ἡ ἀνάπτυξιν τοῦ κοινωνιστικοῦ συναίσθηματος, ἡ γνωριμὰ μὲ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴ ζωὴν τῆς καὶ ἡ θέσιν προβλημάτων ἄλλοιων στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ, ποὺ ἀργότερα μονάχοι του θὰ τὰ λύσῃ.

Καὶ τώρα θὰ μ' ἐρωτήσετε : Τὸ κοινωνιστικὸ συναίσθημα θὰ ἀποκτηθῆ στὸ σημερινὸ σχολεῖο, ποὺ κυριαρχεῖ τὸ ἐγὼ ἀπὸ τὴν καθέδρῃς κηδεμονίας καὶ ρητορικῆς τοῦ δασκάλου ; Τὸ σχολεῖο θὰ βάλῃ στὸ μυαλὸ τοῦ παιδιοῦ ἄλλα προβλήματα, ὅταν οἱ μαθητὲς, καθησμενοὶ ἐρημητικὰ στὰ θρανία, ἀκούουν τὸν ἀγορευόντα δάσκαλον ;— Ὁχι βέβαια !

Κανένας μας δὲ μπορεῖ νὰ παραδεχθῆ ἕνα τέτοιο πράγμα, ἐκτὸς ἂν βρισκεται στὴν ἐποχὴ τοῦ Κομμουνίου.

Τότε μονάχοι τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο θὰ εἶναι ἀντάξιον τῆς ἀποστολῆς του, ὅταν εἶναι Σχολεῖο παιδικῆς χαρᾶς παιδικῆς ; χαρᾶς καὶ ζωντανῆς συνεργασίας μαθητῶν καὶ δασκάλων ἐμπνέοντα καὶ στοὺς δυὸ τὴν χαρὰ γιὰ τὴν ἐργασία καὶ τὴν ὁρμὴν γιὰ τὴ γνώριση τῶν προβλημάτων τῆς Κουλτοῦρ, τῆς ἀνωτέρας αὐτῆς ἐκπολιτιστικῆς σφαίρας ; γιὰ τὸ πολιτισμὸς εἶναι πνευματικὸ δημιούργημα τῆς ψυχῆς καὶ αὐτὸ τὸ πνευματικὸ δημιούργημα θὰ χρησιμεύσῃ γιὰ τροφὴν αὐτῆς. Ὁ δάσκαλος, βλέποντας τὰ πράγματα μὲ τὸ μάτι καὶ τὴν καρδίαν τοῦ μαθητοῦ, πρέπει νὰ κατεβῆ ἀπὸ τὴν ἔδραν του καὶ νὰ μετατεθῆ στὴ θέσιν τοῦ ἀπλοῦ ρυθμιστοῦ τῶν συνεργαζομένων ὁμάδων. Θὰ εἶναι ὁ ἀπλὸς παρατηρητὴς καὶ καθοδηγητὴς τῆς ὄλης ἐργασίας τῆς τάξης, φροντίζοντας τὰ παιδιά μὲ τὴν συνεργασίαν τους νὰ γνωρίσουν τὴ ζωὴν τῆς κοινωνίας, στὴν ὁποία ἀργότερα θὰ ριχθοῦν γιὰ νὰ παλαίψουν.

Τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο δὲ θὰ μεταδώσῃ γνώσεις, οὔτε κανόνες καὶ ἐξαιρέσεις, ἂν θέλουμε νὰ λέμε πῶς ἐργαζόμεστε μὲ τὸ «Σχολεῖον ἐργασίας» ; ἀλλὰ, κοντὰ στὰ ἐφόδια γιὰ τὴ ζωὴν, τὴν Τέχνην τοῦ ἐργάζεσθαι. Καὶ γιὰ τὴν Τέχνην δὲν ὀδηγᾷ καμμιά διδασκαλία καὶ μέθοδος.

Γιὰ τὴν Τέχνην ὀδηγᾷ μονάχοι : ἡ ἀγωγὴ πρὸς τὴν ἀγάπην — ἀγάπην πρὸς τὸ παιδί καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Τέχνην.

Πωγωνιανή

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΧΑΡΙΣΗΣ

Ἡ πνευματικὴ κρίσις

Ἀπὸ γράμμα τοῦ Ἄλκη Θεόλου πρὸς τὸν διευθυντὴ τῆς «Νέας Ἑστίας» :

«... Οὔτε καὶ στὸ Παρίσι εἶδα τίποτε τὸ ἀξιοσημείωτο. Ὑπάρχει, αὐτὴ τὴ στιγμὴ, μιὰ τρομερὴ παγκόσμιον πνευματικὴ κρίσις, σχεδὸν ἐπίσημη ; ἐντονη σὰν τὴν οἰκονομικὴν. Ἄλωστε εἶναι πιθανὸν ἡ πνευματικὴ κρίσις νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν. Πάντως, ὑπάρχει ἕνα γενικὸ σταμάτημα, καὶ οὔτε στὴ Ζωγραφικὴν, οὔτε στὸ Θέατρον, οὔτε σὲ κανένα εἶδος Τέχνης παραύεται τίποτε τὸ ἀξιόλογο. Ἀκόμα καὶ βιβλία ἐκδίδονται ἐλάχιστα καὶ εἶναι ὅλα ἀσήμαντα.

«Βέβαιον, θάξιζε καὶ γι' αὐτὴ τὴν κατάστασιν νὰ γίνῃ λόγος σ' ἕν ἄρθρον, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ μελετήσω ἀκόμα περισσότερο τὸ φαινόμενον τῆς στειρότητος, γιὰ νὰ εἶμαι σὲ θέσιν νὰ τὸ ἐκθέσω καὶ νὰ τὸ ἐξηγήσω...».

Ἡ ἀνέκδοτη ἐργασία τοῦ Ἐλιγιᾶ

Ἀγαπητὴ «Νέα Ἑστία»,

Ὁ τόσο πρόωρος καὶ ξαφνικὸς θάνατος ἐνὸς ἐκλεκτοῦ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων δὲ μπορεῖ, παρὰ νὰ συγκινήσῃ κάθε διανοούμενον καὶ θαυμαστὴν του.

Μὰ ἐκεῖνον ποὺ λυπεῖ περισσότερο, εἶναι ἡ ἀνέκδοτη ὀγκώδης ἐργασία του, πρωτότυπη καὶ μεταφραστικὴ, ἡ ὁποία ποῖος ξέρει ἂν καμμιά φορὰ δὴ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος !

Θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργον, ἐὰν ἀναλάμβαναν οἱ φίλοι του μιὰ τέτοια δύσκολη φροντίδα, πολὺ τιμητικὴ ὅμως ; ἢ καὶ ἂν αὐτὸ πάλι εἶναι δύσκολον, νὰ προθυμοποιόταν ἡ «Ἐνωσις Ἑλληνικῶν Λογοτεχνῶν», ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐλπίζομε περισσότερο.

Ὁ κ. Δημαρᾶς, σ' ἕνα τοῦ ἄρθρου στὴν «Πρωτῆ», ἀναφερόμενον στὴ δράσιν τοῦ ποιητῆ, ἐκφράζει τὴ μεγάλην του ἐπιθυμίαν τῆς περισυλλογῆς καὶ δημοσιεύσεως τῆς ἀνέκδοτης καὶ σκόρπιας ἐργασίας του.

Πάντως αὐτὸ εἶναι πόθος ὅλων ἐκείνων ποὺ γνώρισαν καὶ ἀγάπησαν τὸ ἔργον του τὸ κατασπαρμένον σὲ λογῆς περιοδικά.

Μὲ ἐκτίμησιν

Καβάλλα

Γ. Ξ. Σ.

Σ. τ. Ν. Ε. — Ἐδιαβάσαμε καὶ μετὰ τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Δημαρᾶ καὶ μᾶς συγκίνησε ἡ ἰδέαν νὰ συντελέσουμε στὴν ἐκδοσὴν τῆς ὄλης ἐργασίας τοῦ ἀγαπητοῦ μας Γεωσέφ Ἐλιγιᾶ. Δὲν ἀποκρυσταλλώσαμε ὅμως τὶς σκέψεις μας ἐπάνω σ' αὐτὸ, καὶ θὰ ποῦμε ἀργότερα τὸ μπορεῖ, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ γίνῃ.